

Område av riksintresse för friluftsliv i Västra Götalands län

Namn: Hjortmarka	Datum: 2016-03-16
	Områdesnummer: FO 17
Kommun: Alingsås	Kommunnummer: 1489
Riksintresset berör flera kommuner: Området berör endast Alingsås kommun	
Area: 375 ha, varav 331 ha land och 44 ha vatten.	
Huvudkriterier: • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	
Stödkriterier: • intresseväckande naturvärden • tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten med mera) • omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten vegetation, kulturprägel med mera) • förekomst av sammanhängande gröna stråk • naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens • tållighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade • förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar) • förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd, friluftsgård, badplatser och vandringsleder o.s.v. Insatser för fritidsfisket. • förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder med mera • möjligheterna att komma till och in i området, samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel) • frånvaro av hinder för områdets användning för friluftslivsändamål, till exempel inga eller små inskränkningar i allemansrätten.	
Friluftaktiviteter: Exempel på aktiviteter är vandring, strövande, promenader, längdåkning, fritidsfiske, bad, kanot, naturupplevelser, kulturupplevelser, bär- och svampplockning, löpning, orientering, geocaching, fågelskådning, ridning, övernattnig, tältning, naturstudier, eldning/grillning, cykelturer.	

Beskrivning av områdets värden:

Mycket värdefullt tätortsnära naturområde som ligger omedelbart öster om Alingsås stad. Hjortgården är stadens mest frekventerade friluftsgård och flera motionsslingor och vandringsleder utgår härifrån. Kvaliteterna som friluftsområde hänger samman med att området är lättillgängligt, har intressanta natur- och kulturmiljöer samt väl utbyggda anordningar för friluftslivet. Genom att området är förhållandevis stort och orört med flera sjöar och strövvänliga barrskogsområden ges förutsättningar för vildmarksupplevelser. I andra delar av området utgör de kulturpräglade miljöerna med öppna ängsmarker och lövskogar värdefulla inslag. Den varierade och delvis kuperade terrängen med flera olika naturtyper bidrar också till ett ge intressant växt- och djurliv.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:

1. Åtgärder för att bevara områdets värden:

Fortsatt underhåll och skötsel av anläggningar för friluftslivet. Fortsatt skötsel av de öppna ängarna runt friluftsgården med syftet att skydda och behålla den värdefulla ängsfloran.

2. Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:

Området kan skadas påtagligt av t.ex. nya byggnader och anläggningar såsom master och kraftledningar och av omfattande skogsavverkningar.

3. Utveckling av områdets värden:

Fortsatt utveckling av tillgänglighet och aktiviteter i området. Stöd till föreningar som använder området för friluftslivsverksamhet. Fortsatt information till boende i kommunen/regionen om området.

Planering och säkerställande:

Området är kommunalt naturreservat.
Strandskydd.

Områdets huvuddrag:

Hjortmarka är ett lättillgängligt och välfrekventerat, vackert och varierat strövområde öster om Alingsås stad. Området, från Hårsberget till Stora Kroksjön, är kommunens mest frekventerade rekreatiomsområde, med friluftsgård, flera motionsspår, elljusspår, fiskesjö, rastplatser, vindskydd och vandringsleder. Det utnyttjas av allt från skolklasser och stavgångare till elitorienterare och skidlöpare. Avståndet mellan stadens centrum och Skogshjortarnas friluftsgård, som är Hjortmarkas främsta entré, är knappt två kilometer.

Terrängen är starkt kuperad och berggrunden går ofta i dagen i bergshöjder och branter. Området hyser flera små näringsfattiga sjöar, forsande bäckar och små myrmarker. Skogen består mestadels av barrskog men i de västra randområdena dominerar lövskogar av främst ek, hassel och al. I dessa delar är även två nyckelbiotoper beskrivna av Skogsstyrelsen. I de lövskogsdominerade partierna kan man finna bl.a. vårärt, blåsippa, storrams och tandrot.

Området kan indelas i Östra Ängabo, Linneback-Fyrmästaråsen, Hjortmarka-Kroksjöområdet och Hårsberget-Stockslycke.

Östra Ängabo består av medelgrov barrblandskog och tallskog. I de västra delarna medelgrov till grov hedekskog. Inslag av björk, enstaka oxel, asp och al. Gran dominerar mot öster. Buskskikt med hägg, brakved och hassel. Fältskikt av frisk ristyp. Boträd och torrakor finns, framför allt i de östra delarna. I vissa delar finns bl.a. blåsippa, tandrot och vätteros. Ängaboskolan utnyttjar närområdet flitigt. En naturstig finns i områdets nordöstra del.

Linneback – Fyrmästaråsen är bevuxen med medelgrov till grov hedekskog och tallskog. Inslag av björk, lind och rönn. Buskskikt av brakved, ekkratt och hassel. Intressant rasbrant

mot söder. Utefter Linneback förekommer omväxlande lövskog med grov ek, lind och al. Hassel och brakved i buskskiktet. Blåsippa, vätteros och grönvit nattviol. Detta område ingår endast delvis i Hjortmarka-reservatet och riksintresset för friluftsliv.

Hjortmarka-Kroksjöområdet karakteriseras av starkt kuperad terräng omedelbart öster om Alingsås. I området växer huvudsakligen barrskog, i väster med inslag av hedekskog, med flera små vattendrag och myrmarker. Tjäder förekommer. På vissa platser i området är jordmånen rikare och där växer t ex blåsippa, tandrot, blåtåtel och trolldruva. Hjortgården är stadens mest frekventerade friluftsgård och flera motionsslingor och vandringsleder utgår härifrån. Kroksjön arrenderas av Linnefors Sportfiskeklubb. Sjön innehåller gädda, öring, abborre m.fl. arter. Längst ut på udden i Kroksjön har fiskeklubben byggt ett populärt vindskydd. Denna udde hyser för övrigt 160-årig tallskog.

Härsberget – Stockslycke utgörs av hedek-ängsekskog. Varierande område i anslutning till bebyggelsen. Medelgrov till grov ek med ställvis stort inslag av gran och tall. Ask, oxel, alm och lind förekommer. Även björk, asp, och al är vanligt förekommande.

Bland anordningar kan nämnas parkeringar, många strövstigar för vandring, motionsspår, elljusspår, eldstäder, toaletter, vindskydd/lägerplatser, skidspår, sopsortering, informations-skyltar, brukningsvägar, kollektivtrafik, kanotuthyrning (i närheten av området), utsiktstorn, utsiktspunkt, rastplatser. Härutöver finns ett ridspår, två fasta naturstigar och ett flertal omärkta stigar. Dessutom planeras tillgänglighetsanpassade parkeringar och en tillgänglighetsslinga för rörelsehindrade.

Friluftsgården och motionsspåren sköts av orienteringsklubben Skogshjortarna. Kommunens skogsskiftet förvaltas av Skogssällskapet.

Områdets avgränsning:

Gränsen följer i stort sett gränsen för naturreservatet.

Andra riksintressen som berörs:

Området berör inga andra riksintressen.

Övrigt underlag:

Naturvårdsprogram för Alingsås kommun (Alingsås kommun).

Den tätortsnära naturen i Göteborgsregionen - Program för skydd av tätortsnära naturområden, Regeringsuppdraget om tätortsnära områden av särskilt värde för friluftsliv och naturvård. Rapport 2003, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Beslut av Alingsås kommun 2010-09-01 att bilda Hjortmarka naturreservat.

Referenser:

Alingsås kommun. Naturvårdsprogram, del 2. Ängar och hagar.

URL:<http://www.alingsas.se/sites/default/files/NVPdel2webb.pdf>. Datum för uttag: 2013-09-24.

Västkuststiftelsen (2009). Guidade vandringar i Västra Götalands naturreservat. Naturens år 2009. URL: <http://www.vastkuststiftelsen.se/Vandringsfoldern%202009%20VG.pdf>. Datum för uttag: 2013-09-24

Förutsättningar att behålla upplevelsevärden

Åtgärder och företeelser som kan skada värdena för friluftslivet:

Exploatering (bostadsbebyggelse/permanent eller fritidshusbebyggelse, industrianlägg-

ningar, vindkraft).

Skogsbruksåtgärder såsom omfattande slutavverkning och olämplig gallring i värdekärnor.

Igenväxning av ängsmarker och andra öppna kulturmarker.

Bulleralstrande verksamheter (vattenskoterkörning, överflygning med motordrivna flygplan på låg höjd m.m.).

Barriärskapande verksamheter (t.ex. vägbyggen).

Negativ visuell påverkan (t.ex. telemaster, kraftledningar och vindkraftverk)

Friluftsverksamheter som påverkar eller skadar naturvårdsvärden som utgör en del av motivet för att området är av riksintresse för friluftslivet (ridning på känsliga marker, motordriven verksamhet och högt besöksstryck i känsliga naturmiljöer m.m).